

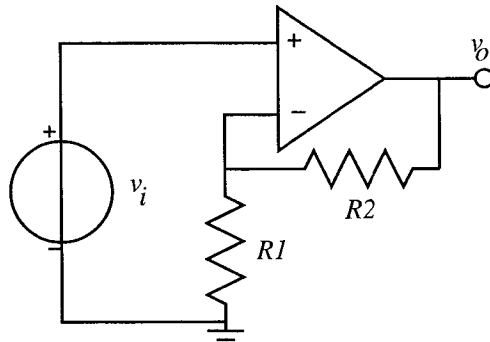
S-87.1010 Elektroniikka I, Tentti 12.01.2009 / Marko Kosunen

Kirjoita nimesi ja opiskelijanumerosi jokaiseen paperiin (myös mahdollisiin liitteisiin). Kaikki laskimet sallittuja. Ei apukirjallisuutta.

Tentti: tehtävät 1-4. Ensimmäinen välikoe: tehtävät 1,2,5 ja 6. Toinen välikoe: tehtävät 3,4,7 ja 8.

1. a) Mitoita kuvan 1 operaatiovahvistinkytkentä niin, että jännitevahvistus on 10 ja takaisinkytkentävastukseen R_2 menevä virta on korkeintaan 1mA, kun lähdössä on 1V:n jännite. Oleta, että operaatiovahvistin on ideaalinen.

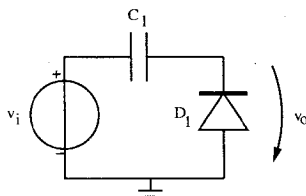
b) Jos operaatiovahvistimen jännitevahvistus ei olekaan ääretön vaan 80dB, niin miten suuren virheen tämä aiheuttaa kytkennän jännitevahvistukseen a)-kohdan tapauksessa? Miten suuri virhe on, jos kytkennän jännitevahvistukseksi on a)-kohdan tapauksessa mitoitettu 200.

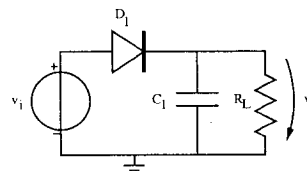
Kuva 1:

2. a) Piirrä kuvan 2 piirin lähtöjännite ajan funktiona, kun tulosignaali on $v_i = 3V \cdot \sin(2\pi 1kHz \cdot t)$ ajalla $t > 0$ ja $v_i = 0$ ennen sitä. Voit olettaa, että diodi on ideaalinen (ei sarjavastusta, ei myötasuuntaista jännitettä. Kondensaattorin C_1 alkujännite on nolla).

b) Piirrä kuvan 3 piirin lähtöjännite ajan funktiona jatkuvassa tilassa (ei alkutransienttia), tulojännite on sama kuin a)-kohdassa, kuormavastus $R_L = 50k\Omega$, $C_1 = 2\mu F$ ja diodin D_1 myötasuuntainen jännite on 0.7V. Diodin dynaaminen resistanssi oletetaan edelleen mitättömän pieneksi.

Kuva 2:

Kuva 3:

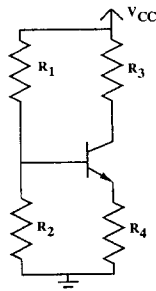
3. a) Vertaa yhteiskollektori- ja yhteisemitterikytkettyjä bipolaarivahvistinasteita lähtöimpedanssien, virta- ja jännitevahvistuksien suhteen.

b) Miten MOS-transistori käyttäytyy eri toimintatiloissa?

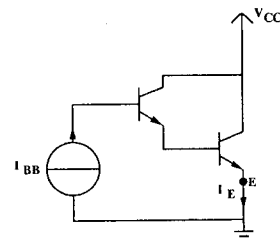
4. a) Laske kuvan 4 kytkennän transistorin toimintapiste, kun $\beta = 100$, $R_1 = 200k\Omega$, $R_2 = 100k\Omega$, $R_3 = R_4 = 10k\Omega$, $V_{BE} = 0.7V$ ja $V_{CC} = 15V$.

b) Laske kuvan 5 virta I_E , kun $\beta = 100$, $V_{BE} = 0.7V$, $V_{ce,sat} = 0.2V$, $V_{CC} = 5V$ ja $I_{BB} = 5\mu A$. Laske myös kummankin transistorin toimintapiste. Voit olettaa transistorit identtisiksi.

c) Kytetään kuvan 5 pisteen E ja maan väliin vastus R. Kuinka suuri vastus R saa olla, kun halutaan, että molemmat transistorit ovat aktiivitilassa? Käytä b)-kohdan alkuarvoja.

Kuva 4:

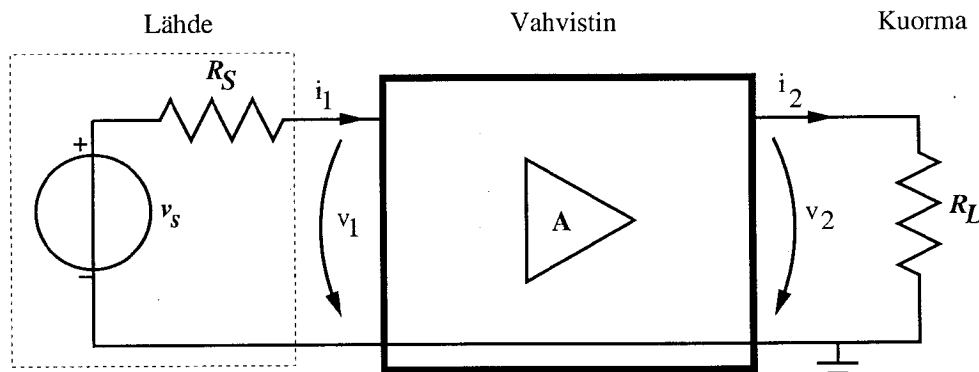
Kuva 5:

5. Vastaa lyhyesti:

- Miten operaatiovahvistin kytketään jännitteenseuraajaksi? Piirros riittää.
- Luettele neljä operaatiovahvistimen epäideaalisuutta.
- Miten diodin ominaiskäyrä ja dynaaminen resistanssi liittyvät toisiinsa?
- Miten zener-diodi poikkeaa tavanomaisesta diodista?
- Mitä tarkoitetaan transistorien biasoinnilla eli esijännityksellä?
- Hahmottele operaatiovahvistinkytkentä, jonka vahvistus $\frac{v_{out}}{v_{in}} = +0.5$.

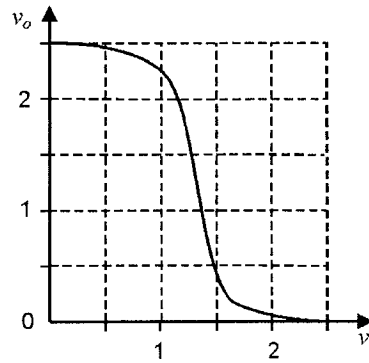
6. Kuvassa 6 on lineaariseen vahvistimeen kytketty lähde (v_s, R_s) ja kuorma R_L .

- Määrittele kuvan jännitteiden ja virtojen avulla vahvistimen jännitevahvistus A_v ja virtavahvistus A_i sekä osoita, että tehovahvistus G on näiden tulo.
- Piirrä vahvistimen sijaiskytkentä, joka muodostuu kahdesta vastuksesta (tulo- ja lähtöimpedanssi) sekä jänniteohjatusta jännitelähteestä.
- Laske vahvistimen lähtöimpedanssin R_o suuruus, kun vahvistimen jännitevahvistus $R_L = 4k\Omega$ kuormaan on $A_v = 20 \cdot \lg\left(\frac{v_2}{v_1}\right) = 60dB$. Vahvistimen jännitevahvistus $A = 1250$.
- Kuinka monta vahvistinta tarvitaan, että kuormaan saadaan vähintään 200mV jännite, kun $v_s = 2mV$, $A = 10$ ja $R_s = R_i = R_o = 4 \cdot R_L$? Mikä on tällöin vahvistimien yhteenlaskettu jännite- ja tehovahvistus desibeleinä?

Kuva 6:

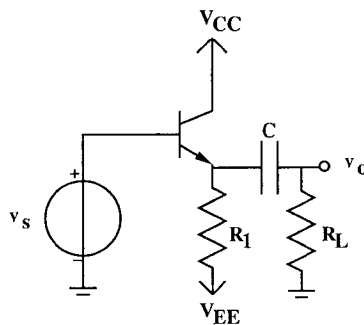
7. a) Kuvassa 7 on erään invertterin siirtokäyrä. Määrittele kuvasta logiikkatasot ja häiriö-
marginaalit. Nimellinen '0'-taso on 0V ja '1'-taso 2.5V.
- b) Laske CMOS invertterin dynaaminen tehonkulutus, kun käyttöjännite $V_{DD} = 1.8V$, kuor-
makapasitanssi $C_L = 0.2pF$ ja tulosignaalin keskimääräinen taajuus on 100MHz.
- c) Mitä tarkoittaa logiikkaporttien fan-out? Mikä sen merkitys on CMOS-logiikassa?
- d) Miten digitaalipiirin käyttöjännitteen laskeminen vaikuttaa häiriömarginaleihin, etenemisvi-
iveeseen ja tehonkulutukseen?

Kuva 7:

8. Kuvan 8 vahvistimen $V_{CC} = 10V$, $V_{EE} = -10V$, $R_1 = 2\Omega$ ja $R_L = 50\Omega$. Transis-
torin virtavahvistuskerroin $\beta=100$ ja $V_T = 25mV$. Voit olettaa toimintapistettä laskiessasi,
että transistorin $V_{BE} = 0.7V$ (toimintapistettä laskiessa signaalijännitelähde on oikosuljettu).
Transistorin antoresistanssia ei oteta huomioon ja kondensaattori on signaalitaajuuteen nähden
suuri.

- a) Laske transistorin toimintapiste, r_π (kanta-emitteri piensignaaliresistanssi) ja transkonduk-
tanssi g_m .
- b) Muodosta vahvistimen piensignaalisijaiskytkentä.
- c) Laske jännitevahvistus v_o/v_s kuvassa 8 olevaan 50Ω :n kuormaan.

Kuva 8: